

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

XXXVI. An Lege Humanâ possit præcipi actus merè Internus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

rale non est capax perfectæ infinitatis, commensurata in malitia Majestatis Personæ læsæ. Deinde peccatum mortale & veniale habet aliquid malitiæ, derivata à dignitate personæ, cui utrumque displicet: charta autem supponitur nihil participare à Rege: ergo est disparitas.

167. Inter retorsiones prædictas posuit Adversarius etiam sequelam, quam P. Haunoldus intulit, quod si malitia peccati tanta sit, quantus est valor satisfactionis, & meritorum Christi, ipse non satisfecerit superabundanter, nec unus actus Christi fuisset sufficiens pro omnibus peccatis. Ad hanc ita respondet Adv. [Cum etiam unica operatione pro omnibus peccatis satisfacere potuerit Christus, plures tamen pro Redemptione obtulerit; quid peccati infinitas, illius satisfactionis superabundantiæ derogat?] Sed in hac responsione supponit Adversarius id, quod ipse per responsionem debuisse salvare, quomodo nimirum unicus actus meritorius, malitiæ æquali, id est, secundum Adversarium, simpliciter infinita unius peccati mortalis, quoad vim satisfaciendi exhaustus, sufficiat pro omnibus; imò sit superabundans, ut communiter tradunt Theologi ac SS. Patres, ipseque S. Thomas 3. p. q. 48. a. 2.

CONTROVERSIA XXXVI.

MATERIA LEGIS.

An Lege Humanâ possit præcipi actus merè Internus.

168. Conformiter S. Thomæ docuit P. Haunoldus to. 1. de Justit. tract. 1. n. 36. Actus merè (quam particulam Adversarius non debuisse subtrahere) Internos à lege humana non posse præcipi, posse tamen præcipi, ut per se conjunctos actui externo, à quo possunt manifestari, tanquam ab effectu, vel cui tribuunt, tanquam forma essentialis, moralem æstimationem. v. g. quando Ecclesia præcipit auditionem Missæ, Confessionem &c. præcipit attentionem, dolorem &c. [Quia hi actus sunt necessarii, ut quis dicatur moraliter audivisse Missam, Sacramentum Pœnitentiæ recepit. Rationem primæ partis P. Haunoldus l. c. reddit his Verbis: [Quia cum actus interni ex se sint insensibiles, non possunt à sensibili regimine gubernari, puniri, aut premiari, & consequenter non debent posse præcipi.] Eandem rationem approbat S. Thomas. 1. 2. q. 91. a. 4. in C. ubi ait: [De his potest homo legem facere, de quibus potest judicare: judicium autem ho-

minis esse non potest de interioribus motibus, qui latent, sed solum de exterioribus actibus, qui apparent.] Et q. 100. a. 9. in C. [Dicendum, quod sicut supra dictum est, præceptum legis habet vim coactivam; illud ergo directè cadit sub præcepto legis, ad quod lex cogit, coactio autem legis est per metum pœnæ, ut dicitur 10. Ethic. Nam illud propriè cadit sub præcepto legis, pro quo pœna legis infligitur: ad instituendam autem pœnam aliter se habet lex Divina, & aliter lex humana. Non enim pœna legis infligitur, nisi pro illis, de quibus legislator habet judicare; quia ex judicio læpunit: homo autem, qui est legislator humanus, non habet judicare, nisi de exterioribus actibus, quia homines vident, quæ parent; ut dicitur 1. Reg. 16.]

169. Vnde non tantum contra P. Haunoldum, sed etiam contra S. Thomam impetenter adducitur Cap. Dolentes de Celebrat. Missar. quo mandatur Clericis, ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis DEVS dederit, studiosè celebrent, pariter & Devotè. Hic enim non præcipitur sola Devotio interna, sed directè præcipitur actus externus, cum devotione interna: & ex hoc confirmatur secunda pars assertionis P. Haunoldi: cujus tamen adjuvandum rationem, quod actus interni ideo etiam sub legem humanam cadant, quia Necessarii sunt ad moralem æstimationem actuum exteriorum, hac similitudine eludit Adversarius. [Sicut non rectè sequitur: Terra esse non potest sine DEO in ipsa; ergo canis videus terram videt DEUM. Ita non sequitur: Horarum devota & studiosa recitatio esse non potest sine aliquo actu interno; ergo Ecclesia præcipiens devotam & studiosam Horarum lectionem, præcipit actum internum.] Verum Adversarius advertere debuisse disparitatem esse tantam, quanta est distantia terre à Cælo. Nam DEVS non est necessarius terræ, tanquam id, quod constituit rationem formalem intentam ab Oculo, nempe colorem, ut sit objectum Visionis: actus autem interni sunt necessarii tanquam id, quod constituit rationem formalem intentam à voluntate legislatoris ex parte objecti præcepti, scilicet, moralem æstimationem Orationis externæ. Vnde iterum Adversarii argumentum ludicrum non est tam contra P. Haunoldum, quam contra S. Thomam, qui ex simili necessitate colligit, quidam sub præceptum legis cadat, quid non: dum 1. 2. q. 90. a. 2. in C. sic discurret. [Quædam, N.B. si ne quibus Ordo Virtutis, qui est Ordo rationis, observari non potest, cadunt sub Obligatione præcepti: quædam verò, quæ pertinent ad bonum esse Virtutis perfectæ, cadunt sub admonitione Consilii.]

170. Itaque à Via Angelici Doct. adducit Adversarius, quando ejus quidem Autoritas allegatâ sic concludit. [Aliâ igitur incedendum]

dum est Viâ, & dicendum, attentionem internam non præcipi ab Ecclesia, quatenus Ecclesiasticam regit politiam, quod collimat S. Doctor hic q. 100. a. 9. sed in quantum interpretatur, & determinat legem Divinam.] Hæc inquam non est Via S. Thomæ: quia is l. c. Verbis paulo antè à me relatis, tantum dicit, actus internos directè præcipi non posse à legislatore humano, quia de illis non habet judicare. Atqui quando præcipitur actus externus, ad cuius moralem æstimationem necessarius est actus internus, tunc Legislator ex omisso actu externo potest etiam judicare de omissione actus interni: ergo per præceptum actus externi indirecè saltem præcipitur actus internus oballatam ex S. D. rationem Necessitatis: adeoque non potest dici, legem humanam esse tantum interpretativam, & ceterminativam legis Divinæ; sed dicendum, particulam devotè in cit. cap. esse verè præceptivam ex Voluntate ipsius Ecclesiæ.

CONTROVERSIA XXXVII.

GRATIA HABITUALIS.

An hæc realiter distinguatur ab habitu Charitatis.

Suspiciatur Adversarius, quia P. Haunoldus lib. 1. n. 90. intulit, Rationes à P. Perez pro impossibilitate substantiæ creatæ, cui sit conaturalis Visio DEI, ingeniosè excogitatas, posterius DD. non arrisiles cū eas in elucubrationibus suis dissimulanter omiserint, simili indicio etiam non arrisile P. Haun. rationem S. Thomæ 1. 2. q. 110. a. 3. pro distinctione gratiæ ab habitu Charitatis allatam, eò quod illam lib. 2. n. 622. pro eadem non adduxerit. Verum Adversarius non habet æquè justam causam suspicandi; quia enim tunc, quando P. Haunoldus conjecturam suam concepit, Tomus P. Perrezi adhuc erat recens, & multi ejus doctrinis, sicut recentibus frugibus inhæbant, ideo pronum erat suspicari, doctrinam avidis ingeniis propositam, nec tamen arceptam, iisdem non placuisse. At de Omissione rationis S. Thomæ debuisse Adversarius potius cogitare, P. Haunoldum habuisse similem causam, qualem habuit ipse Advers. dum aliam probationem ejusdem distinctionis inter gratiam & habitum Charitatis non adhibuit, quando scil. S. D. 2. dist. 26. a. 4. in C. à principio ex eo, quod aliæ Virtutes non simul de nt denominationem Virtuosi & Grati DEO, intulit, neque ab habitu Charitatis utramque denominationem tribui. Vel saltem debuisset Adversarius sagaci ingenio prospicere,

quid in probatione S. Thomæ P. Haunoldo duplicare potuisset, quando ex conceptu Virtutis, quod sit dispositio perfecti S. D. distinctionem Charitatis à Gratia his verbis subintulit. [Dico autem perfectum, quod est dispositum secundum naturam. Ex quo patet, quod Virtus uniuscujusque rei dicitur in ordine ad aliquam naturam præexistentem &c. Manifestum est autem, quod Virtutes acquisite per actus humanos, de quibus supra dictum est, sunt dispositiones, quibus homo convenienter disponitur in ordine ad naturam, quæ homo est. Virtutes autem infusæ disponunt hominem altiori modo, & ad altiorum finem. Vnde etiam oportet, quod in Ordine ad altiorum naturam, hoc est, in Ordine ad naturam Divinam participatam, quæ dicitur lumen gratiæ.] Sine dubio occurrisset, quod etiam fides & spes sint Virtutes infusæ, & sint dispositiones perfecti, nec tamen semper supponant altiorum naturam præexistentem: cum ipsæ in homine peccatore perseverent, & præsupponantur ad recuperationem gratiæ. Et tunc potuisset Adversarius subicere Solutionem, etiam ad Fidem & Spem supponi gratiam, pro priori naturæ præexistentem, quando finem suum sunt consecutæ, sicut ad calorem & siccitatem præsupponitur forma ignis, quando post instantis primæ productionis, pro quo ad formam illam subjectum disponebant, deinde in conservando tanquam proprietates à sua essentia seu radice dependent.

172. Cum ergo hæc solutio etiam P. Haunoldo fuerit perfecta, aliam causam omittendi prædictam probationem assigno. Nempe quemadmodum S. Thomas l. c. Charitatem comparat Virtutibus acquisitis naturali potentia superadditis, & propterea non comparat ipsi potentia naturali, aliis autem in locis comparat potentia naturali, ipsi naturæ realiter superadditæ, & propterea ibidem non comparat Virtutibus, ut proinde S. D. utramque probationem locis paulo post referendis nunquam simul instituat, prout Adversarius fecit, simul & semel considerans Charitatem, ut Virtutem perfectivam potentia, & ut ipsam potentiam, ita probabiliter exemplo S. D. permotus P. Haunoldus usus est solum eâ ratione, quæ S. Thomas ex comparatione Charitatis cum gratia, veluti cum naturâ, realiter distinctâ à ceteris suis potentiis supernaturalibus, nempe à Fide & Spe, utpotè realiter separabilibus, intulit Charitatem realiter distinguere à gratia: quia verò S. Doctor hac comparatione non uno in loco, sed in pluribus utitur, nimirum 2. dist. 26. a. 4. & 6. & 4. dist. 1. q. 1. a. 4. q. 5. & 3. p. q. 62. a. 2. in C. ideo etiam P. Haunoldus hanc comparationem & probationem prætulit alteris à se omissa.